

УДК 338.483

ІНФРАСТРУКТУРА ПРИГОДНИЦЬКОГО ТУРИЗМУ В ПОДІЛЬСЬКОМУ ПРИДНІСТЕР'І (НА МАТЕРІАЛАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ТА ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ)

І. Касіяник¹, В. Монастирський², І. Любинська³

*^{1,3}Кам'янець -Подільський національний Університет імені Івана Огієнка,
вул., Огієнка 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300 Україна (097) 653-87-66
E-mail: kasjak_petrovy4@mail.ru*

*²Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Дорошенка 41, м. Львів, 79000 Україна, тел.: (032) 239-46-03
E-mail: kaftou@ukr.netr*

Висвітлено умови розвитку пригодницького туризму в системі туристично-рекреаційного комплексу Подільського Придністер'я у межах Тернопільської та Хмельницької областей. Проаналізовано особливості основних інфраструктурних компонентів та їх роль у розвитку системи пригодницького туризму. Визначено основні напрями діяльності організацій, що забезпечують надання послуг у досліджуваному регіоні. Виявлено рівень сформованості транспортної мережі регіону та її відповідності потребам досліджуваної сфери туризму. Охарактеризовано розвиток готельного господарства регіону.

Ключові слова: Дністер, пригодницький туризм, туристична інфраструктура.

Пригодницький туризм є екологічно безпечною та економічно ефективною формою природокористування. Він орієнтується на збережені природні ландшафтні системи та сприяє підтриманню і поліпшенню їх екологічного стану, що зумовлює пріоритетну роль цього виду туризму в оптимізації господарства в межах територій з високим рівнем біорозмаїття та значними заповідними площами, до яких належить долина р. Дністер. У межах Хмельницької та Тернопільської областей сконцентрований потужний природо-ресурсний потенціал для розвитку пригодницького туризму, однак інфраструктура перебуває на стадії становлення. Це знижує економічний ефект від його організації та зводить попит на туристичний продукт. Відповідно аналіз сучасного стану, визначення проблем і перспектив розвитку інфраструктури пригодницького туризму є актуальним завданням у системі досліджень організації збалансованого розвитку регіону.

Проблеми розвитку туристично-рекреаційної сфери досліджуваного регіону, зокрема, її функціонування як безпечного напрямку природокористування, висвітлені у публікаціях Л.П. Царика (2001, 2010), Г.В. Чернюк (2010). Ефективність функціонування об'єктів туристичної інфраструктури регіону аналізували І.Р. Рудакевич (2011), Н.І. Флінта (2011), О.Ю. Бордун, М.З. Гамкало (2011) та ін.

Метою публікації є з'ясування сучасного стану основних компонентів інфраструктури пригодницького туризму подільського Придністер'я у межах Тернопільської та Хмельницької областей, проблем їх функціонування та напрямів оптимі-

зації.

Пригодницький (екстремальний) напрям комерційного туризму динамічно розвивається у Подільському Придністер'ї (термін "Подільське Придністер'я" у публікації вживається у вузькому значенні, як синонім терміна "долина р. Дністер у Тернопільській та Хмельницькій областях") завдяки ресурсній базі [2; 3; 8], сприятливому транспортно-географічному положенню [5] та існуванню потужних туристичних центрів зі сформованою базовою інфраструктурою (м. Заліщики, м. Кам'янець-Подільський).

Пригодницький туризм найменше залежить від інфраструктури. Орієнтується він переважно на території зі складним рельєфом і збереженими природними ландшафтами. Цей вид не має чіткої територіальної прив'язки і передбачає постійне переміщення групи, може розвиватися в межах заповідних територій невисокого рангу заповідності або в межах зон регульованої рекреації за умови створення спеціально обладнаних місць для відпочинку. Цей напрям формує первинний попит на туристичний продукт і в процесі розвитку рекреаційної системи стає "візитною карткою" регіону [4].

Пригодницький туризм регіону розвивається у тісному зв'язку із стаціонарною рекреацією, екскурсійно-пізнавальним та агротуризмом. Вони формують основу регіональної туристично-рекреаційної системи і визначають розвиток екологічно безпечного природокористування. Сприятливішими є умови виникають на територіях де можливе поєднання та взаємодія усіх перелічених видів туризму, а також розвивається стаціонарна рекреація з надлишковим попитом [2].

У межах досліджуваного регіону умови, сприятливі для розвитку туристичної сфери, сформувалися на територіях, що входять до структури національного природного парку: "Дністровський каньйон" та "Подільські Товтри". Статус національного парку визначає рекреаційне природокористування провідним видом, що домінує над промисловим і сільськогосподарським. Тут зосереджена значна кількість оглядово-туристичних об'єктів природного та антропогенного походження. Вони розміщені компактно і мають добру транспортну доступність.

Пішохідний пригодницький туризм найкраще розвивається в межах каньйоноподібних долин р. Дністер і нижніх течій його приток. Найкращі умови сформувалися в таких пунктах: Червоногородський, Обіжівсько-Кривецький, Монастироцько-Касперівський, Суржинецький, Совий яр, Панівецький. Тут складні для подолання форми рельєфу поєднуються зі значними масивами природної рослинності та мальовничими краєвидами, за морфологією схожими до гірських ("Подільські Альпи"). Окрім основних центрів можна також окреслити кілька пунктів, перспективних для розвитку цих елементів пішохідного пригодницького туризму. Такими є Врублівецький пункт з прямовисним скелястим берегом висотою понад 45 м та ділянки каньйонів р. Смотрич та р. Дністер на околицях с. Устя, де відбуваються змагання з техніки скелелазіння. Екологічні стежки функціонують у межах долини р. Тернава біля с. Китайгород та в долині Бакотської затоки р. Дністер.

Водний туризм передбачає подолання маршруту, прокладеного водним об'єктом за допомогою плавзасобу –байдарки, каяка, катамарана, надувного човна чи плота. Для розвитку пригодницького водного туризму в досліджуваному регіоні доціль-

но використовувати байдарки та катамарани, оскільки вони прості в управлінні, мають високу маневреність і безпечні в експлуатації. Крім того, екскурсіводу на таких плавзасобах досить легко контролювати дії учасників походу. Основними об'єктами водного пригодницького туризму є русла річок Дністер, Серет, Збруч, Смотрич. Факторами, що обмежують його розвиток, виступають: зарегульованість стоку р. Дністер у межах Хмельницької області та антропогенні перешкоди (мости, греблі) на притоках. Використання інших водотоків ускладнене через їх малу водність [1; 2; 6].

Пригодницький спелеотуризм не має потенціалу для розвитку безпосередньо в долині р. Дністер, однак на прилеглих територіях розміщені спелеооб'єкти міжнародного значення. Серед них найважливішими є такі печери (перелік поданий за спаданням відвідуваності об'єктів туристами): “Кришталева”, “Млинки”, “Атлантида”, “Оптимістична”, “Озерна” та ін. Практично усі печери регіону можуть слугувати первинною базою розвитку туристичного бізнесу і відповідної інфраструктури.

Ефективне використання охарактеризованих ресурсів можливе за умови функціонування основних компонентів інфраструктури, до яких належать туристичні організації, транспортна система регіону та заклади тимчасового проживання.

Туристичні організації, що надають послуги пригодницького туризму в регіоні, поділяються на дві групи:

- туристичні організації (підприємства), які мають власні або орендовані засоби туристичного обслуговування і пропонують своїм клієнтам комплекс послуг;
- посередники між клієнтами та туристичними підприємствами, що займаються рекламою і формуванням попиту (туроператори).

Аналіз діяльності туристичних організацій ускладнюється тим, що в Україні послуги із пригодницького туризму не мають офіційного ліцензування. Більшість організацій надають ці послуги як спортивно-масові заходи чи екскурсії, відповідно вживати термін “підприємства” для їх означення некоректно. Первинні туристичні послуги, що можуть кваліфікуватися як пригодницький туризм надають відносно мало (близько двох десятків) організацій (див. таблиця). Послуги туроператорів надають на порядок більше (близько 100) організацій.

Організації, що надають первинні послуги, можна об'єднати у дві групи:

1. Організації *широкої спеціалізації* – надають послуги кількох типів (спелеотури, сплави, піші маршрути). Вони переважають у наведеному переліку, оскільки мають кращі можливості пристосування до динаміки туристичного ринку.

2. Організації *вузької спеціалізації* – надають послуги одного типу (зазвичай спелеотури).

Аналіз структури послуг підтверджує, що провідним напрямом спеціалізації є спелеотури (усі організації). Основні спелеооб'єкти регіону перебувають у сфері пріоритетного використання конкретних організацій (п. “Атлантида” – спелеоклуб “Атлантида”, п. Млинки – турклуб “Кристал”, п. “Озерна” – спелеоклуб “Поділля”, п. “Оптимістична” – турклуб “Манівці-Аргонавт”). Вони визначають ліміти відвідування печер і зазвичай саме їх екскурсіводи надають послуги. Існують також “відкриті” спелеооб'єкти (“Угринь”, “Малишка-Киянка”), доступ до яких не обме-

жений.

Таблиця 1

Провідні туристичні організації в сфері пригодницького туризму
у межах “Подільського Придністер’я”*

№ з/п	туристична організація	розміщення	Типи послуг				
			піші мандрівки	Скелелазіння	водні мандрівки (річки)	спелеотури (печери)	велотури
1	2	3	4		5	6	7
1	Турклуб “Кристал”	м. Чортків Тенопільська обл.	+	-	р. Дністер р. Збруч р. Смотрич	“Млинки” “Угринь” “Кришталева”	+
2	Спелеоклуб “Атлантида”	м. Хмельницький	-	-	р. Дністер р. Збруч	“Атлантида” “Киянка”	+
3	Турклуб “Манівці-Аргонаві”	М. Львів	-	-	р. Дністер	“Млинки” “Оптимістична”	+
4	Спелеоклуб “Поділля”	м. Тернопіль	-	-	-	“Кришталева” “Млинки” “Оптимістична” “Озерна” “Вертеба” “Ювілейна”	-
5	Спелеоклуб “Циклоп”	м. Львів	-	-	-	“Оптимістична”	-
6	турфірма “Лазурит”	м. Донецьк	-	-	р. Серет, р. Дністер	“Кришталева” “Млинки”	-
7	Турклуб “Український спортивний туризм”	м. Тернопіль	+	-	р. Серет, р. Дністер	“Кришталева” “Млинки” “Вітрова” “Оптимістична” “Озерна” “Вертеба”	+
8	турфірма “Патріот”	м. Луцьк	-	-	р. Дністер	“Кришталева” “Млинки” “Озерна” “Вертеба”	-

9	Турагенція “Тerra Incognita”	м. Київ	+	-	р. Дністер	“Криштале- ва” “Млинки” “Атлантида” “Вертеба”	+
10	База відпо- чинку “Над Стрипою”	Тенопільська обл. Бучацький рн с. Скоморохи	+	-	р. Дністер	“Криштале- ва” “Вертеба”	+
11	Турагенція “Данілов & К”	м. Кам’янець- Подільський	-	+	р. Дністер р. Смотрич	“Атлантида” “Криштале- ва”	-
12	турфірма “Дикий тур”	м. Київ	-	-	р. Дністер	“Млинки” “Атлантида” “Криштале- ва”	+
13	турфірма “Ру- тенія”	М. Вінниця	-	-	р. Дністер	“Млинки” “Атлантида” “Криштале- ва”	+

*Наведено туристичні організації, що надають первинні послуги, характеризуються найбільшими обсягами туристичних послуг та інформація про діяльність яких висвітлена у відкритих (інтернет сайти, рекламні буклети) чи офіційних джерелах.

Сплави річками регіону є другим за рівнем популярності серед туристичних організації напрямом спеціалізації. Їх не організують лише вузькоспеціалізовані спелеоорганізації. Серед водних об’єктів регіону р. Дністер є базовим на відріжку м. Галич – м. Жванець (м. Хотин). Найбільш “завантаженою” ділянкою є с. Устечко – с. Городок, яка, залежно від особливостей, є фінішною, стартовою чи транзитною для усіх водних маршрутів [1]. У межах р. Серет більшість маршрутів зосереджені на відріжку м. Чортків – с. Городок, найбільша концентрація на ділянці с. Більче-Золоте – с. Касперівці. Для р. Збруч характерна максимальна концентрація спелеомаршрутів на відріжку смт. Скала-Подільська – с. Окопи. Практично жодна організація не пропонує сплави р. Смотрич, проте як ексклюзивні вони здійснюються на ділянці м. Кам’янець-Подільський – с. Устя [2].

Велотури та піші мандрівки більшість організацій пропонують як додаткову послугу. Основні маршрути тяжіють до значних оглядових туристичних об’єктів (пам’яток природи чи архітектури). Скелелазіння (зокрема, скельний підйом чи спуск) є ексклюзивною послугою. В структурі пропозиції вона заявлена лише однією організацією (див. таблицю), однак може надаватися практично кожною із зазначених. Здійснюється в межах скельних схилих уступів долин р. Дністер та її приток у зоні відслонень силурійських порід. До ексклюзивних послуг також належать: повітроплавання (на повітряній кулі), “банджа-джампінг” та ін.

Діяльності організацій у сфері пригодницького туризму характеризується широким спектром послуг, чіткою природо-ресурсною їх орієнтацією, прив’язкою до кон-

кретних об'єктів та тісною співпрацею між організаціями. Перелічені особливості свідчать про сформованість ринку пропозиції пригодницько-туристичного продукту в межах регіону. Недоліком у функціонуванні організацій є неузгодженість вартості послуг та приховування обсягів їх реалізації.

Транспортна складова інфраструктури є неспецифічним компонентом, оскільки в досліджуваному регіоні вона не зорієнтована на потребу туристично-рекреаційної діяльності. Із позицій пригодницького туризму транспортні шляхи можна поділити на три основні групи: I група – визначальні для розвитку туризму в регіоні шляхи; II – дороги, важливі для туризму, однак їх функції можуть повністю компенсувати шляхи I групи, або їх стан зумовлює залежність сполучення від погодних умов; III група – усі інші шляхи регіону, які в організації заходів з пригодницького туризму прямо не використовуються (відповідно і не характеризуються детально в межах цієї публікації).

Шляхи I групи включають три підгрупи:

1) головні під'їзні шляхи до провідних туристичних центрів (Тернопіль – Підгайці – Галич, Тернопіль – Бучач – Коропець, Тернопіль – Заліщики, Тернопіль – Борщів – Іване-Пусте, Тернопіль – Скала-Подільська, Тернопіль – Кам'янець-Подільський через Скалу-Подільську, Хмельницький – Кам'янець-Подільський, Чернівці – Кам'янець-Подільський, Борщів – Кам'янець-Подільський). Це автомобільні та залізничні шляхи всеукраїнського та регіонального значення, що характеризуються найвищою якістю покриття та інтенсивним транспортним сполученням. Вони забезпечують транспортування клієнтів до інфраструктурних центрів;

2) наскрізні регіональні шляхи (виключно автошляхи) субширотної орієнтації: Усть-Зелена – Монастирська – Бучач – Чортків – Скала-Подільська – Кам'янець-Подільський; Товсте – Борщів – Скала-Подільська; Заліщики – Городок – Синьків – Устя – Мельниця-Подільська – Дзвинячка – Урожайне – Вигода – Окопи – Жванець; Кам'янець-Подільський – Стара Ушиця. За технічними показниками їх покриття поступається шляхам першої підгрупи, транспортне сполучення періодичне (переважно районного значення). Важливість шляхів виявляється у можливостях моніторингу тривалих туристичних маршрутів та їх коригування;

3) локальні, або регіональні, шляхи (наприклад, Борщів – Кривче – Іване Пусте; Кам'янець-Подільський – Завалля; Товсте – Нирків). Забезпечують транспортування клієнтів до конкретних туристичних об'єктів. Завдяки своєму туристично-господарському значенню мають задовільний стан покриття та частково спеціалізовану для туристичних потреб систему громадського транспортного сполучення.

Шляхи II групи дублюють I групу чи створюють додаткові умови сполучення (Скала-Подільська – Мельниця-Подільська), або співмірні з шляхами III підгрупи (Кам'янець-Подільський – Лука Врублівецька). Вони важливі для пригодницького туризму, однак характеризуються поганою якістю покриття, тому використовуються лише крайньої необхідності.

Система шляхів загалом задовольняє потреби сфери пригодницького туризму у регіоні, однак їх якість потребує суттєвого поліпшення [5].

Важливою складовою туристичної галузі є готельне господарство. У досліджуваному регіоні цей компонент туристичної інфраструктури розвивається тривалий

час і представлений значною кількістю об'єктів. До послуг туристів досліджуваної території понад 50 закладів розміщення. Однак ця кількість не може задовольнити потреб усіх іноземних і вітчизняних туристів.

Основними закладами розміщення є готелі, готельно-туристичні комплекси, мотелі, садиби, бази відпочинку. Найпоширенішим типом об'єктів, що використовуються у пригодницькому туризмі, є готелі. Вони представлені в усіх значних адміністративних і туристичних центрах регіону [7]. Обслуговування найвищої якості, за міжнародною класифікацією, пропонують заклади розміщені в м. Кам'янець-Подільський: "Reikartz Кам'янець-Подільський", "Клеопатра" – 4 зірки; "7 днів", "Gala-Hotel", "Фільварки центр" – 3 зірки. Усі інші готелі регіону мають нижчий статус.

Готельно-туристичні комплекси зорієнтовані на комплексне задоволення туристичних потреб клієнтів, однак у пригодницькому туризмі відіграють незначну роль. Зосереджені вони переважно за межами населених пунктів й орієнтуються передусім на мало змінені природні ландшафти. Найвідоміші у регіоні такі об'єкти цього типу: "Обіжево", "Росинка", "Ксенія", "Дністровська Рів'єра", "Гостинний двір", "Тридевяте царство (Веста)". Статус мотелів мають менше десятка об'єктів, які можуть використовуватися у пригодницькому туризмі в екстрених випадках. Типовими прикладами мотелів є "Лаванда" (м. Борщів), "Бастіон" (м. Кам'янець-Подільський), "Колиба Ведмідь" (с. Колибаївка).

Значною популярністю серед прихильників пригодницького туризму користуються "зелені" садиби. Це пояснюється низьким ціновим порогом закладів та збереженням у їх інтер'єрі регіонального колориту. Вони розміщені практично в кожному населеному пункті, де є пригодницько-туристичний об'єкт. Серед садиб можна виокремити дві групи: I – сертифіковані заклади зі статусом "об'єкт зеленого туризму" та приміщення, пристосовані для організації відпочинку. Прикладами останніх є садиби, орієнтовані на прийом туристів, які відвідують печери "Млинки" (с. Залісся) та "Атлантиду" (с. Завалля).

Загалом структура об'єктів відпочинку задовольняє базові потреби сфери пригодницького туризму в дослідженому регіоні. Деякі проблеми зумовлені обмеженістю структури послуг закладів за межами м. Кам'янець-Подільський.

Подільське Придністер'я є цілісним регіоном з позицій сфери пригодницького туризму завдяки компактному розміщенню та комплексному поєднанню основних типів природних ресурсів. Домінуючі ресурси – спелеологічні та водні. Аналіз основних компонентів інфраструктури демонструє сформованість організаційної структури та пропозиції різних видів послуг у галузі пригодницького туризму, задовільний стан транспортної системи та забезпеченість послуг у галузі готельного господарства. Основні проблеми інфраструктури виявляються у "напівлегальному" статусі більшості видів послуг і, як наслідок, відсутності їх офіційного обліку, низькій якості окремих автошляхів (зокрема локальних під'їзних), а також регіональному дисбалансі розміщення (чи відсутності) об'єктів відпочинку із високим рівнем сервісу. Детальнішого аналізу потребують динаміка наданих послуг у сфері пригодницького туризму, різниця між попитом і пропозицією на послуги. Це дозволить більш точно оцінити ступінь реалізації основних функцій регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бордун О.Ю. Водний туризм – перспективний напрямок туризму у Придністер’ї / О.Ю. Бордун, М.З. Гамкало // Туристичні ресурси як чинник розвитку території. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – семінару (9-10 грудня 2011 року). – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 179 – 184.
2. Касіяник І.П. Природно-ресурсна база та пріоритетні напрямки розвитку екотуризму в межах НПП «Подільські Товтри» / І.П. Касіяник О.В. Кіс // Наукові записки Терн. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Географія. – 2007. – №1. – 224 с.
3. Касіяник І.П. Рекреаційна оцінка ландшафтів Хмельницького Придністер’я / І.П. Касіяник, І.Б. Любинська, В.З. Мисько, Г.В. Чернюк // Дністровський каньйон – унікальна територія туризму: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 16-18 травня 2009 року). – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 240 с.
4. Касіяник І.П. Туристично-рекреаційна система Хмельницького Придністер’я. Сучасний стан та перспективи розвитку / І.П. Касіяник, Любинська І.Б. Мисюкевич О.В., Придеткевич С.С., Самар В.М. // Туристичні ресурси як чинник розвитку території. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – семінару (9-10 грудня 2011 року). – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 176-179.
5. Рудакевич І.Р. Транспортна інфраструктура як фактор розвитку туризму у Придністер’ї / І.Р. Рудакевич // Туристичні ресурси як чинник розвитку території. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – семінару (9-10 грудня 2011 року). – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 258 - 260.
6. Середнє Придністров’я / За ред. Г.І. Денисика. – Вінниця: ПП «Видавництво «Теза», 2007. – 431 с.
7. Флінта Н.І. Оцінка діяльності готельної індустрії Тернопільської області / Н.І. Флінта // Туристичні ресурси як чинник розвитку території. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.– семінару (9-10 грудня 2011 року). – Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С:250 - 255.
8. Царик Л.П. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки й аналізу / Л.П. Царик, Г.В. Чернюк. – Тернопіль: Підручники й посібники, 2001. – С. 121–132.

*Стаття: надійшла до редколегії 25.05.2012
прийнята до друку 06.06.2012*

**ADVENTURE TOURISM INFRASTRUCTURE OF PODOLSK
PRIDNIESTROVIA REGION (ON THE DATES OF TERNOPIL AND
KHMELNYTSK AREAS)**

I. Kasiyanyk¹, V. Monastyrsky², I. Lubynska³

^{1,3}*Kamenets-Podolskiy National University named after Ivan Ohienko str., Ohienko
61, Kamenets-Podolskiy, 32300 Ukraine (097) 653-87-66*

²*Ivan Franko National University of Lviv, 41 Doroshenko str., Lviv,
79000, Ukraine, phone: (032) 239-46-03*

In a publication the terms of development of adventure tourism are reflected in the system of tourist-recreational complex of Podolsk Pridniestrovیا within the limits of Ternopil and Khmelnytsk areas. The features of basic infrastructural components and their role are analysed in development of the system of adventure tourism. Basic directions of activity of organizations that provide the grant of services in the investigated region are certain. The general lines of development of hotel economy of region are described.

Keywords: r. Dniester, adventure tourism, tourist infrastructure.

**ИНФРАСТРУКТУРА ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКОГО ТУРИЗМА
ПОДОЛЬСКОГО ПРИДНЕСТРОВЬЯ (НА МАТЕРИАЛАХ
ТЕРНОПОЛЬСКОЙ И ХМЕЛЬНИЦКОЙ ОБЛАСТЕЙ)**

И. Касияник¹, В. Монастырский², И. Любинская³

^{1,3}*Каменец-Подольский национальный университет имени Ивана Огиенко,
ул. Огиенко 61, г. Каменец-Подольский, 32300 Украина (097) 653-87-66*

²*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Дорошенко 41, г. Львов, 79000 Украина, тел.: (032) 239-46-03*

В публикации отражены условия развития приключенческого туризма в системе туристическо-рекреационного комплекса Подольского Приднестровья в пределах Тернопольской и Хмельницкой областей. Проанализированы особенности основных инфраструктурных компонентов и их роль в развитии системы приключенческого туризма. Определены основные направления деятельности организаций, которые обеспечивают предоставление услуг в исследуемом регионе. Охарактеризованы общие черты развития гостиничного хозяйства региона.

Ключевые слова: р. Днестр, приключенческий туризм, туристическая инфраструктура.